

**Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет
Кафедра філософії та суспільних наук**

**«Гендер. Екологія. Здоров'я». До 75-річчя
видання книги «Друга стаття» (1949) Сімони
де Бовуар**

*Матеріали
VIII Міжнародної міждисциплінарної науково-
практичної конференції, м. Харків, 24–25 жовтня 2025 р.*

Харків 2025

**Ministry of Health of Ukraine
Kharkiv National Medical University
Department of Philosophy and Social Sciences**

**Gender. Ecology. Health. To the 75th anniversary of the
publication of the book “The Second Sex” (1949) by
Simone de Beauvoir**

*Proceedings of the VIII International Interdisciplinary Scientific
and Practical Conference, Kharkiv, October 24–25, 2025*

Kharkiv 2025

ББЛ 60.542.21
УДК 314.334.43
Г 34

Друкується за рішенням вченої ради
Харківського національного медичного університету.
Протокол № 16 від 27.11.2025 р.

Редакційна колегія:

Наконечна Оксана Анатоліївна, докторка медичних наук, професорка
Карпенко Катерина Іванівна, докторка філософських наук, професорка
Абашнік Володимир Олексійович, доктор філософських наук, професор

Г3 Гендер. Екологія. Здоров'я. До 75-річчя видання книги «Друга стаття» (1949) Сімони де Бовуар: матеріали VIII Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Харків, 24–25 жовтня 2025 р.) / ред. кол.: О. А. Наконечна, К. І. Карпенко, В. О. Абашнік. Харків: ХНМУ, 2025. 223 с.

UDC 314.334.43

LBC 60.542.21

G34

Published by the decision of the Academic Council of
Kharkiv National Medical University.
Protocol # 16 of November 27, 2025

G 3 Gender. Ecology. Health. To the 75th anniversary of the publication of the book “The Second Sex” (1949) by Simone de Beauvoir: Proceedings of the VIII International Interdisciplinary Scientific and Practical Conference (Kharkiv, October 24–25, 2025) / editor. col.: O. A. Nakonechna, K. I. Karpenko, V. O. Abashnik. Kharkiv: KhNMU, 2025. 226 p.

Збірка репрезентує результати наукових зусиль молодих науковців та спеціалістів у галузі гендерних досліджень, екології, медицини, філософії, соціології, історії з навчальних закладів України, а також вчених із зарубіжних країн, зокрема, з Австрії, Франції, Італії, Великої Британії, Німеччини, США, Іспанії. Доповіді присвячені різним аспектам питань гендеру, екології та здоров'я. Окрема секція доповідей висвітлює студентські дослідження. Для науковців, викладачів, аспірантів та всіх зацікавлених.

©Автори, 2025

ВПЛИВ ДОВКІЛЛЯ НА АНТИМІКРОБНУ РЕЗИСТЕНТНІСТЬ ЗБУДНИКІВ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ: ОГЛЯД ПРОБЛЕМИ

Бережна Антоніна Валентинівна, кафедра епідеміології, Харківський національний медичний університет, Харків, Україна

14.10-14.20

ФІЛОСОФІЯ СВОБОДИ СІМОНІ ДЕ БОВУАР ЯК ПІДҐРУНТЯ ІДЕЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Сухарєва Лілія Павлівна, аспірантка, асистентка кафедри загальної та клінічної патофізіології ім. Д. О. Альперна (Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна)

14.00-14.10

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ВІЙНИ

Куцєнал Світлана Вікторівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри теоретико-правових дисциплін (Полтавський юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Полтава, Україна)

14.20-14.30

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Бойченко Наталія Михайлівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри природничих наук, інформаційних технологій та філософії (Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, м. Київ, Україна)

14.30 -14.40

UNEQUAL KNOWLEDGE, UNEQUAL HEALTH: ADDRESSING GENDER GAPS IN STEMM

Mariya Shcherbyna, (V. Dahl East Ukrainian National University, Ukraine, Politecnico di Torino, Italy)

14.40-14.50

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ ТА ПРАКТИЦІ

Денисенко Вікторія Володимирівна, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри суспільних дисциплін (Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, м. Запоріжжя, Україна)

14.30-14.40

В умовах інформаційної війни людина потрапляє у вир токсичного деструктивного контенту, часто виникає ситуація перенасичення інформацією. Найуразливішими «мішенями» для маніпулятивного впливу є налякані, емоційно-виснажені, дезорієнтовані люди або ті, хто в ейфорії, перезбуджені, охоплені бажанням робити будь-що, аби тільки відчувати причетність до подій тому життєвоважливою стає здатність особистості об'єктивного оцінювання власних думок, ретельної оцінки та перевірки своїх рішень, вміння бачити і враховувати всі аргументи «за» і «проти», створення власного сценарію поведінки.

Критичне мислення, емпатія, турбота, піклування надзвичайно важливі «ліки» для тих, хто залишився і намагається «жити життя», працювати та навчатися в Україні під звуками сирен, дзиччанням шахедів, свистом та вибухами ракет.

1. Список використаних джерел

1. Панок В.Г., Куліш Т.І. Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики та відповіді. URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6221>
2. World Health Organization. Mental health. URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response>
3. Утюж І.Г., Спиця Н.В. Ментальне здоров'я сучасного українського суспільства: соціально-філософський погляд на проблему. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*. 2024. Вип. 1 (95). С. 140–152.

ФІЛОСОФІЯ СВОБОДИ СІМОНІ ДЕ БОВУАР ЯК ПІДГРУНТЯ ІДЕЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Сухарева Лілія Павлівна, аспірантка, асистентка кафедри загальної та клінічної патофізіології ім. Д. О. Альперна (Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна)

Науковий керівник: докторка філософських наук, професорка, професорка кафедри філософії та суспільних наук *Карпенко Катерина Іванівна*, (Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна)

Сімона де Бовуар (1908–1986) – видатна філософиня, письменниця та громадська діячка ХХ століття, чия екзистенціалістська філософія свободи стала інтелектуальним підґрунтям сучасного фемінізму та концепції гендерної рівності. Її основні праці «Друга стаття» (1949) [1], «Вона прийшла, щоб залишитися» (1943) [2] та «Етика невизначеності» (1947) [3] заклали теоретичні основи сучасної гендерної теорії. У своїх дослідженнях де Бовуар висвітлила історичні форми дискримінації жінок і проаналізувала процес соціального конструювання гендеру.

Історично самовираження жінок обмежувалося жорсткими соціальними моделями, що регламентували їхню поведінку та життєві ролі. Боротьба за

індивідуальність у цьому контексті постає як прагнення подолати нав'язані суспільством умовності. Праця «Друга стаття» є фундаментальною для феміністичної феноменології, адже вона аналізує досвід тілесності у його гендерному вимірі. Перекладена понад сорока мовами, книга стала джерелом натхнення для поколінь жінок, які прагнули оскаржити підлегле становище та здобути свободу.

Центральною у праці є ідея про жінку як «Іншу» у патріархальній системі, де чоловік постає «Суб'єктом», що визначає норми буття. Таким чином, нерівність між статями тлумачиться як соціально сконструйована, а не природна. Де Бовуар проводить розрізнення між універсальними відносинами домінування Суб'єкта над Іншим та специфічною формою гендерної експлуатації, коли Чоловік виступає абсолютним Суб'єктом, а Жінка відносним Іншим.

Радикальна критика патріархату, запропонована у «Другій статі», поставила під сумнів соціальні, політичні та релігійні підвалини, що виправдовували підлегле становище жінок. Феноменологічний аналіз перетворюється у Бовуар на інструмент політичного визволення: вона демонструє, як патріархальні інститути використовують біологічні відмінності для обмеження можливостей жінок, і закликає визнати цей стан гнітючим. Ця позиція стала переломним моментом у розвитку феміністичної думки, заклавши основу для другої хвилі фемінізму та формування практик підвищення гендерної свідомості. Те, що спершу поставало як феноменологічне дослідження досвіду втіленого існування, трансформувалося у етичний і політичний заклик до створення практик жіночого самозвільнення.

У праці «Етика невизначеності» де Бовуар розвиває екзистенціалістське вчення про людину, «засуджену бути вільною». Вона підкреслює, що людське існування визначається вибором і відповідальністю, а свобода - це безперервна дія, спрямована на подолання обмежень і реалізацію власного проєкту буття [4]. Відтак, заперечення свободи іншої людини означає заперечення власної свободи [5].

Де Бовуар, розвиваючи ідеї Сартра, наголошує, що свобода не зводиться до принципу «роби, що хочеш». Вона передбачає відповідальність перед собою та іншими. Для жінки це означає подолання нав'язаного стану «Іншої» та активне самопроєктування у майбутнє через працю, творчість, інтелектуальну і громадську діяльність. Отже, гендерна рівність постає не лише як система прав, а як постійний процес самоствердження особистості, що вимагає внутрішньої сили, мужності та рішучості. Найвідоміша теза де Бовуар – «Людиною не народжуються, нею стають» – виражає суть її соціально-філософської концепції. Жінка, за її думкою, не біологічно детермінована істота, а результат історичних і культурних процесів. Свобода, таким чином, полягає у виході за межі природних і соціальних детермінацій. Жодні «природні обставини» не можуть бути виправданням для соціальної нерівності. Гендерна рівність можлива лише через переосмислення суспільних установок і звільнення індивіда від нав'язаних ролей.

Формула де Бовуар «жінкою не народжуються, нею стають» підкреслює, що ідентичність формується у процесі соціалізації, а не визначається біологічно. Отже,

боротьба за рівність – це не лише соціально-політичний процес, а форма самореалізації людської свободи [1]. Феміністичний рух, у цьому контексті, є боротьбою за визнання жінки як суб'єкта, здатного самостійно визначати власне існування.

Таким чином, у філософії де Бовуар ідея свободи набуває не лише етичного, а й соціально-політичного значення [6]. У сучасному контексті її концепція свободи залишається актуальною у дискусіях про перетин гендеру, раси та тілесності. Погляди де Бовуар продовжують відігравати центральну роль у сучасних теоріях рівності, адже вони дають змогу критично осмислити механізми дискримінації й розробити етичні моделі взаємності між статями. Формування нового жіночого прототипу відбувається через переосмислення застарілих норм і ствердження права жінки на соціальну автономію.

Список використаних джерел

1. Beauvoir, S. de. (1949). *Le Deuxième Sexe / The Second Sex*. Paris: Gallimard.
2. Beauvoir, S. de. (1943). *She Came to Stay* (L. Parshley, Trans.). London: Secker & Warburg.
3. Beauvoir, S. de. (1970). *The Coming of Age* (P. O'Brian, Trans.). New York: G. P. Putnam's Sons.
4. Beauvoir, S. de. (1947). *The Ethics of Ambiguity*. New York: Philosophical Library.
5. Pettersen, T. (2007). Freedom and Feminism in Simone de Beauvoir's Philosophy. *Journal of Feminist Studies in Religion*, 23(2), 45–61.
6. Simons, M. A. (1999). *Beauvoir and The Second Sex: Feminism, Race, and the Origins of Existentialism*. Lanham: Rowman & Littlefield.

ДОПОМОГУ ТА МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ І ДЕРЖАВА ЗАБЕЗПЕЧУЄ ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я НЕДЕРЖАВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Сичова Вікторія Вікторівна, докторка наук з державного управління,
професорка, професорка кафедри «Каразінська школа соціальної роботи»
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (м. Харків, Україна)
Литвинов Максим Андрійович, бакалавр із соціальної роботи спеціальності
231 Соціальна робота, менеджер з продажу Бренду Leglo (Україна)
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (м. Харків,
Україна)

Широкомасштабна російська агресія проти України супроводжується масовим характером фактів сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (СНПК), з боку російських військових над українськими військовими та цивільними громадянами. З 24 лютого 2022 року до вересня 2025 року Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини задокументувало

Pin I. V. <i>SIMONE DE BEAUVOIR AND THE GENDERED NATURE OF TALKING TO ONESELF: A CORPUS-BASED APPROACH</i>	68
Гужва А. А. <i>ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ЯК ШАНС ДЛЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ</i>	73
Сирова Г. О., Лапшин В. В., Чаленко Н. М., Козуб С. М. <i>ХІМІКО-МЕДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМ ЕКОЛОГІЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ</i>	76
Yeryomenko G., Bezditko T. <i>GENDER-RELATED PECULIARITIES IN THE PERCEPTION OF PATIENT CARE IN COPD PATIENTS</i>	77
Горецька А., Завгородня Н. І. <i>ГЕНДЕРНО ЧУТЛИВИЙ ПІДХІД ДО РЕАБІЛІТАЦІЇ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ</i>	79
Бухенау Ш. <i>ЛЮДСЬКА ГІДНІСТЬ В ЕПОХУ ПРОСВІТНИЦТВА</i>	82
Бережна А. В., Чумаченко Т. О. <i>ВПЛИВ ДОВКІЛЛЯ НА АНТИМІКРОБНУ РЕЗИСТЕНТНІСТЬ ЗБУДНИКІВ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ: ОГЛЯД ПРОБЛЕМИ</i>	85
Куцепал С. В. <i>КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ВІЙНИ</i>	88
Сухарєва Л. П. <i>ФІЛОСОФІЯ СВОБОДИ СІМОНІ ДЕ БОВУАР ЯК ПІДРУНТЯ ІДЕЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ</i>	90
Сичова В. В., Литвинов М. А. <i>НЕДЕРЖАВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ</i>	92
Сиромолот Г. Ю. <i>ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ</i>	95
Shcherbyna M. <i>UNEQUAL KNOWLEDGE, UNEQUAL HEALTH: ADDRESSING GENDER GAPS IN STEMM</i>	98
Денисенко В. В. <i>ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ ТА ПРАКТИЦІ</i>	101
Шильман М. Є., Широков К. В. <i>(НЕ)МЕДИКАЛІЗОВАНА «ЖІНКА»</i>	104
Martynenko N. M. <i>WAR: GENDER CHALLENGES FOR UKRAINIAN SOCIETY AND PUBLIC HEALTH</i>	107
Марущенко О. А. <i>ЖІНОЧЕ ЛІДЕРСТВО У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ БАР'ЄРІВ ТА ПЕРСПЕКТИВ</i>	109
Омельченко В. <i>АЛЛА ГОРСЬКА: ЛІДЕРКА СМИСЛІВ, МИСТКИНЯ СВОБОДИ, ЖІНКА В КРАСІ ЇЇ ПРАВДИВОЇ ПРОЯВЛЕНОСТІ</i>	112